

Magdalena Dąbrowska - Mitek
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

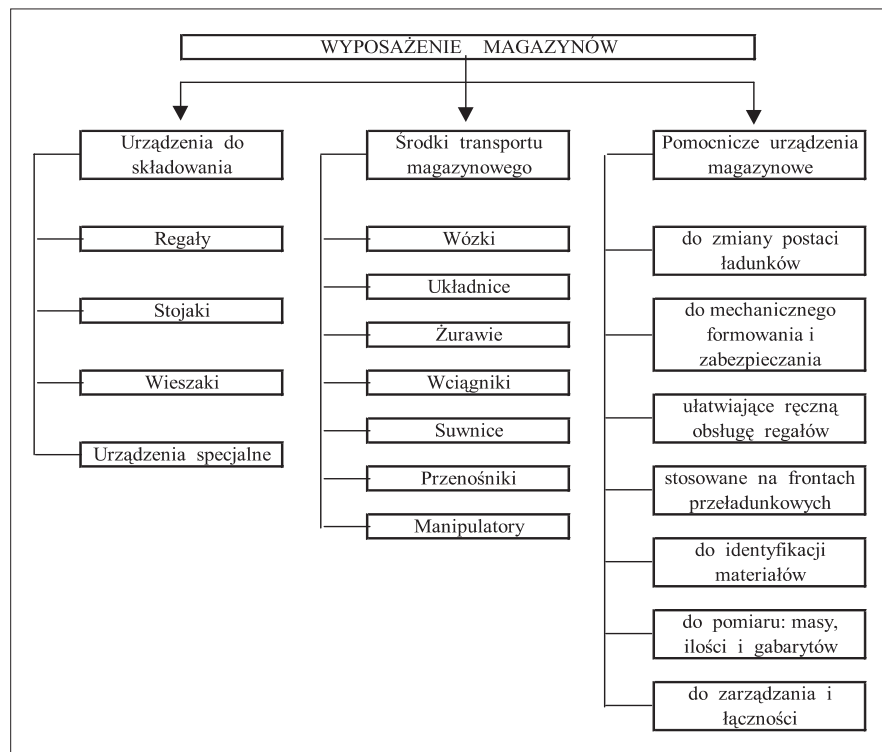
Środki transportu magazynowego wykorzystywane w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA¹

Powszechnie używane wyposażenie magazynowe można podzielić na trzy główne grupy: urządzenia do składowania, środki transportu wewnętrznego i pomocnicze urządzenia magazynowe (rys. 1). W artykule przedstawiono środki transportu magazynowego, wykorzystywane w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA.

Służba Logistyki w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA²

Ogólnym celem działalności służb logistyki w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA jest realizacja zakupów wyrobów kooperacyjnych i materiałów niezbędnych do wykonania zadań produkcyjnych. Schemat realizacji dostaw został zaprezentowany na rys. 2. Cel ten jest realizowany poprzez następujące działania:

- planowanie potrzeb zakupowych
- pozyskiwanie informacji o źródłach zakupu materiałów
- negocjowanie warunków handlowych
- wybór źródeł zakupów
- składanie zamówień i zawieranie umów na dostawę materiałów z kooperacji
- renegowanie warunków realizacji zamówień w oparciu o zmiany planów produkcji i norm materiałowych
- inicjowanie współpracy w dziedzinie stałej poprawy jakości ze wszystkimi komórkami przedsiębiorstwa
- egzekwowanie zgodności założonych parametrów jakościowych dostaw kooperacyjnych z określonymi w zamówieniach i WTO (wa-

Rys. 1. Klasyfikacja wyposażenia magazynowego. Źródło: A. Korzeniowski, A. Weselik, Z. M. Skowroński, M. Kaczmarek: *Zarządzanie gospodarką magazynową*. PWE, Warszawa 1997, str. 43

runki techniczne odbioru)

- wprowadzanie odbiorów zewnętrznych u poddostawców.

Nadzór nad pracami działu logistyki sprawuje Szef Logistyki, który podlega bezpośrednio Dyrektorowi ds. Produkcji i Logistyki. Szef Logistyki jest odpowiedzialny za całość zagadnień występujących w podległych mu bezpośrednio komórkach oraz za terminowe wykonanie tych zadań. Kierownicy: Biura Dostaw Materiałowych oraz Biura Zakupów i Kooperacji podlegają bezpośrednio Szefowi Logistyki.

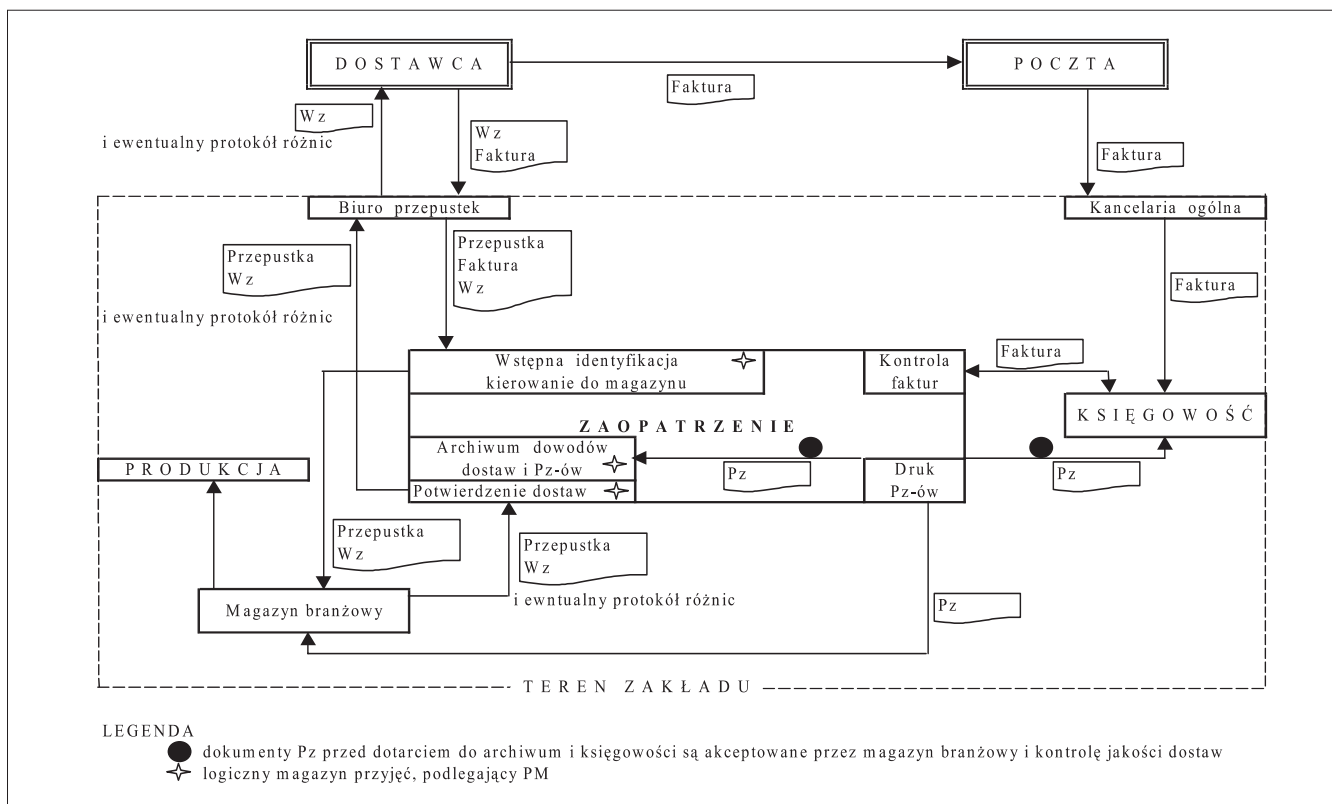
Pracownicy Biura Dostaw Materiałowych odpowiadają za pozyskanie szerokiej gamy asortymentu materia-

łów, części i produktów od producentów z terenu kraju. Do materiałów tych należą m.in.: kleje, listwy, materiały tapicerskie, elementy wykończenia, lampy, przewody elektryczne, elementy elektryki, materiały elektryczne, farby, lakiery, uszczelki gumowe, zawory, zamki, koła jezdne, resory, złącza pneumatyki, profile, druty, elementy złączne (śruby).

Zakres działalności Biura Zakupów i Kooperacji związany jest z pozyskaniem szerokiej gamy asortymentu głównych elementów kooperacyjnych z kraju i z zagranicy (np. podwozi samochodowych, silników i ich wyposażenia, skrzyni biegów z wyposażeniami, wałów napędowych) oraz

¹ Artykuł powstał na podstawie informacji zebranych podczas spotkań i przeprowadzonych rozmów z pracownikami Zakładów Samochodowych „Jelcz” SA

² Więcej na temat historii firmy zobacz [w:] M. Dąbrowska – Mitek: Informatyczne wspomaganie procesu zaopatrzenia i zakupów w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA na przykładzie systemu PRODIS, „Logistyka” 2005, nr 3

Rys. 2. Schemat procedury rejestracji dostaw realizowanej w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA Źródło: materiały wewnętrzne „Jelcz” SA

prowadzenie i nadzorowanie ramowych umów dostaw, negocjacji warunków zakupu, wyboru dostawcy, monitoringu parametrów logistyki.

Zgodnie z przyjętą strategią i obowiązującą polityką firmy, służby logistyki są zobligowane do współpracy z następującymi jednostkami organizacyjnymi w zakresach (tab. 1):

Transport wewnętrzny

Podział transportu wewnętrznego w Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA dokonany został w oparciu o obszary działania na: transport międzywydziałowy oraz transport międzystanowiskowy i międzyoperacyjny.

W firmie przyjęto następujące definicje³:

- transport wewnętrzny to przemieszczanie w obrębie firmy wyrobów materialnych, przy użyciu określonego środka wraz ze wszystkimi pracami przygotowawczymi, związanymi ze środkiem oraz pracami związanymi z przemieszczaną rzeczą (załadunek, wyładunek)
- transport międzywydziałowy jest

częścią transportu wewnętrznego, odbywającego się między poszczególnymi wydziałami produkcyjnymi oraz między wydziałami a magazynami

- transport międzystanowiskowy to przemieszczanie wyrobów z jednego stanowiska roboczego na drugie. Transport międzywydziałowy odbywa się z wykorzystaniem posiadanych w dyspozycji środków transportu, tj. wózków platformowych, wózków podnośnikowych, ciągników i przyczep specjalnych, zaś transport międzyoperacyjny korzysta z pomocy podnośników, elektrowciągów i wózków podnośnikowych.

W Zakładach Samochodowych „Jelcz” SA wykorzystuje się takie środki transportu wewnętrznego, jak: wózki elektryczne platformowe, wózki elektryczne podnośnikowe, wózki spalinowe podnośnikowe, wózki podnośnikowe ręcznego prowadzenia, ciągniki technologiczne, suwnice, elektrowciągi, przenośniki technologiczne, urządzenia towarzyszące (palety, pojemniki i zawieszki).

Środki transportu wewnętrznego są przeznaczone do przemieszczania masy towarowej w sferze realizacji procesu produkcyjnego po jezdniach dróg i hal o ograniczonym zasięgu działania. Przydziału środków transportowych niezbędnych do realizacji tego procesu dokonuje Główny Technolog. Wózki transportowe do przewozu różnych przedmiotów i materiałów w komórkach pozaprodukcyjnych zamawiane są przez kierowników komórek.

Ewidencja wózków o napędzie spalinowym i elektrycznym prowadzona jest przez Służbę Utrzymania Ruchu, zaś wózków technologicznych i ręcznych – przez pracowników wydziałów produkcyjnych, magazynów oraz innych komórek posiadających wózki.

Naprawy, przeglądy techniczne i remonty środków o napędzie spalinowym i elektrycznym, wykorzystywanych w transporcie wewnętrznym, wykonuje Służba Utrzymania Ruchu. Wszelkie przeglądy techniczne, naprawy awaryjne i kapitalne są odnotowywane w „Księżce obsługi i napraw pojazdu”. Dokumentem,

³ Instrukcja 7.5.-20 Zintegrowanego Systemu Zarządzania

według którego przeprowadza się te czynności, jest Dokumentacja Techniczna – Ruchowa lub instrukcja obsługi danego urządzenia, w których zawarte są wytyczne dotyczące usuwania niedomagań poszczególnych elementów, a także zakres czynności do wykonania obsługi technicznej. Główne naprawy są wykonywane przez zakłady specjalizowane (w ramach usług zewnętrznych zleczanych przez dysponenta). Plan przeglądów technicznych i remontów zostaje ustalony na podstawie:

- ilości przepracowanych godzin przez dany środek transportowy
- raportu obciążenia (wózki elektryczne)
- kart drogowych (wózki spalinowe)
- protokołu oceny stanu technicznego.

Na podstawie tych informacji zostaje ustalony roczny plan przeglądów technicznych oraz remontów.

Osoby upoważnione do użytkowania środków o napędzie własnym muszą posiadać odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia, wystawione przez komisję kwalifikacyjną. Pracownik przyjmujący środek transportowy na swój stan jest zobowiązany do potwierdzenia tego faktu w książce pojazdów prowadzonej przez Służbę Utrzymania Ruchu, a także podpisuje protokół odpowiedzialności prawnej i materialnej.

W przypadku suwnic natorowych lub podwieszanych sterowanych z kosza lub z podłogi, a także elektrowciągów podwieszanych do ramion żurawi lub do belek nośnych, ewidencję prowadzi Wydział Mechaniczny – Budowlany. Przeglądy konserwacyjne tych urządzeń polegają na okresowym sprawdzaniu działania poszczególnych mechanizmów i elementów w okresach nie dłuższych niż 15 dni. Wszelkie usterki zgłoszone podczas przeglądu są odnotowywane w „Dzienniku Dźwigu”. Każda suwnica i każdy elektrowciąg posiada instrukcję obsługi, która jest umieszczona w miejscu lokalizacyjnym urządzenia. Instrukcja ta jest ogólnie dostępna zarówno dla obsługi, jak i dozoru. Naprawy główne dokonywane

Tab. 1. Współpraca służb Logistyki z jednostkami firmy wraz ze wskazaniem zakresu współpracy.
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów wewnętrznych „Jelcz” SA

Jednostka współpracująca	Zakres współpracy
Szef Produkcji	<ul style="list-style-type: none"> - opiniowanie planów produkcji operatywnych (warsztatowych) - planowanie zapasów produkcji w toku - realizacja zapotrzebowań na części zamienne - realizacja zabezpieczenia materiałowo-kooperacyjnego na potrzeby produkcji - ewidencja i rozliczanie zrealizowanych dostaw oraz bieżących stanów zapasów magazynowych
Służba Rozwoju i Służba Technologiczna (odpowiedzialna za dostarczanie dokumentacji materiałowej – określanie przedmiotu zakupów, jednostkowego zużycia na wyrób)	<ul style="list-style-type: none"> - zawieranie umów zakupu - składanie zamówień zakupowych
Służba Utrzymania Ruchu	<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie oprzyrządowania dla poddostawców realizujących produkcję na rzecz „Jelcz” SA
Służba Zapewnienia Jakości	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie jakości (certyfikacji)
Główny Specjalista ds. Marketingu i Sprzedaży	<ul style="list-style-type: none"> - kroczące plany produkcji i sprzedaży
Służby Serwisu	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie zabezpieczenia potrzeb gwarancyjnych dla użytkowników produkowanych pojazdów
Służba Księgowości	<ul style="list-style-type: none"> - dysponowanie środkami na finansowanie zakupów i rozliczeń celno-podatkowych - rozliczenia z tytułu zrealizowanych zakupów (faktury) - ustalenie poziomu wartości zapasów materiałowych, ustalanie kosztów ponoszonych z tytułu działalności zakupowej pionu logistyki
Biuro Ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> - opracowywanie planów: <ul style="list-style-type: none"> • szacunkowych wydatków na zakupy • częściowych do planu finansowego „Jelcz” SA • okresowych analiz i informacji z obszaru działalności pionu logistyki • cen i wskaźników do wyliczeń wartości kosztów materiałowych wyrobów „Jelcz” SA
Biuro Organizacyjno-Prawne	<ul style="list-style-type: none"> - akceptacja formy i warunków zakupowych oraz umów z kontrahentami „Jelcz” SA - dokumentacja przygotowywana na rozprawy sądowe z poddostawcami „Jelcz” SA - ustalanie i realizacja aktów normatywnych
Główny Specjalista ds. Personalnych	<ul style="list-style-type: none"> - zatrudnienie i fundusz wynagrodzeń - dokumentacja placowa i kadrowa - plany szkoleń - realizacja szkoleń
Główny Specjalista ds. Informatyki	<ul style="list-style-type: none"> - bilansowanie potrzeb materiałowych w oparciu o Kroczące Plany Sprzedaży i Produkcji - wykonywanie przetworzeń i przesyłania do sieci wewnętrznej zbiorów opracowanych według zleceń

są w oparciu o przeglądy techniczne przeprowadzane przez Służbę Utrzymania Ruchu, a także na podstawie zaleceń wynikających z odbioru dozorowanego, przeprowadzonego przez Inspektorat Dozoru Technicznego. Naprawy te są rejestrowane w „Księdze rewizji”, nadzorowanej przez Służbę Utrzymania Ruchu. Naprawy główne wykonuje się po pracowaniu około 1500 godzin. Pracownicy obsługujący te urządzenia muszą posiadać stosowne uprawnienia wydane przez Inspektorat Dozoru Technicznego. Uprawnienia te zostają wydane po odbyciu kursu zakończonego egzaminem oraz spełnieniu określonych wymagań w tym zakresie. Kierownicy i mistrzowie poszczególnych komórek są odpowiedzialni za prawidłową eksploatację i stan techniczny urządzeń znajdujących się na terenie danej komórki.

Transport umożliwia przemieszczanie ładunków do miejsc ich przeznaczenia. Zarządzanie transportem wewnątrzzakładowym (*material handling*) obejmuje kierowanie i kontrolę wszelkimi urządzeniami niezbędnymi do obsługi towarów wewnątrz magazynów, a także pomiędzy obiektami tego samego przedsiębiorstwa. Do urządzeń transportu wewnątrzzakładowego zalicza się m.in.: wózki widłowe, przenośniki, transportery palet, linie automatycznego magazynowania, palety, pakiety, taśmy wiążące itp. Zasadniczą cechą odróżniającą urządzenia transportu wewnątrzzakładowego od środków transportowych jest dokonywanie przemieszczeń na krótsze odległości. Urządzenia te wykorzystywane są przede wszystkim do rozładunku i załadunku środków transportowych (wagonów, samochodów ciężarowych)⁴.

⁴ Transport pod red. W. Rydzkowskiego i K. Wojewódzkiej-Król, PWN, Warszawa 2005, str. 298